

Crna Gora

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu
i fitosanitarne poslove

Adresa: Serdara Jola Piletića 26
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 201 945
fax: +382 20 201 946

Br: 03-312/21-3213/2

27. avgust 2021. godine

SEKTORSKA ANALIZA
za utvrđivanje predloga prioriternih oblasti od javnog interesa i potrebnih sredstava
za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija
iz državnog budžeta u 2022. godini

Sektorska analiza se sačinjava na osnovu strateških i planskih dokumenata odnosno propisa u odgovarajućoj oblasti od javnog interesa uz konsultacije sa zainteresovanim nevladinim organizacijama, i predstavlja osnov za utvrđivanje prioriternih oblasti i potrebnih sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija iz državnog budžeta u narednoj godini, u skladu sa Zakonom o nevladinim organizacijama. Sektorska analiza se priprema u tekućoj za narednu kalendarsku godinu radi blagovremenog planiranja visine sredstava koja će biti opredijeljena na pozicijama ministarstava nadležnih za oblasti koje Vlada utvrdi kao prioritne za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija. Analiza će poslužiti i za pripremu javnih konkursa za raspodjelu sredstava za finansiranje projekata i programa nevladinih organizacija u oblasti koja će biti utvrđena kao prioritna.

OBLASTI OD JAVNOG INTERESA U KOJIMA SE PLANIRA FINANSIJSKA PODRŠKA ZA PROJEKTE I PROGRAME NVO

Navesti u kojim oblastima od javnog interesa (iz člana 32 Zakona o NVO) iz nadležnosti ministarstva planirate finansijsku podršku iz budžeta za projekte programe NVO:

☐ socijalna i zdravstvena zaštita	☐ razvoj civilnog društva i volonterizma	☐ zaštita životne sredine
☐ smanjenje siromaštva	☐ evroatlantske i evropske integracije Crne Gore	☐ poljoprivreda i ruralni razvoj
☐ zaštita lica sa invaliditetom	☐ institucionalno i vaninstitucionalno obrazovanje	☐ održivi razvoj
☐ društvena briga o djeci i mladima	☐ nauka	☐ zaštita potrošača
☐ pomoć starijim licima	☐ umjetnost	☐ rodna ravnopravnost
☐ zaštita i promovisanje ljudskih i manjinskih prava	☐ kultura	☐ borba protiv korupcije i organizovanog kriminala
☐ vladavina prava	☐ tehnička kultura	☐ borba protiv bolesti zavisnosti
☒ druge oblasti od javnog interesa utvrđene posebnim zakonom (navesti koje): zaštita dobrobiti životinja, sredstava za zaštitu bilja i		

PRIORITETNI PROBLEMI I POTREBE KOJE TREBA RIJEŠITI U 2022. GODINI FINANSIRANJEM PROJEKATA I PROGRAMA NVO

Navesti prioritetne probleme u oblasti(ma) iz nadležnosti ministarstva koji se planiraju rješavati finansiranjem projekata i programa nevladinih organizacija. Opis problema obrazložiti koristeći konkretne mjerljive pokazatelje trenutnog stanja i željenog stanja odnosno rješenja, navodeći izvor u kojem su takvi podaci dostupni. Pokazatelji mogu biti informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci.

Opis problema:

Problem 1: Nedovoljni kapaciteti državnih institucija i nevladinog sektora za zbrinjavanje napuštenih životinja

U Crnoj Gori postoji evidentan problem sa psima lualicama u pojedinim opštinama, iako je Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja, već od 2010. godine, propisana obaveza lokalnim upravama da ako nije osnovano sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce), od drugih privrednih društva i preduzetnika njegovo osnivanje i rad finansira jedna ili više jedinica lokalne samouprave u skladu sa njihovim potrebama. Do sada je registrovano 15 skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce) od čega u sedam objekata poslove organizacije rada i upravljanja su u nadležnosti nevladinih organizacija uz saradnju sa lokalnim samoupravama i to u opštinama: Podgorica, Herceg Novi, Budva, Berane, Kotor, Nikšić, Pljevlja, Danilovgrad, Golubovci, Kolašin i Ulcinj. Napominjemo da je sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimce) koje se nalazi na teritoriji opštine Kotor organizovano od strane opština Kotor i Tivat, u skladu sa njihovim potrebama dok skloništa za napuštene životinje (kućne ljubimce) u opštini Ulcinj, na lokaciji Bijela Gora b.b. ima privremeno rješenje jer se isti objekat nalazi u proceduri otklanjanja nedostataka kako bi se time stekli uslovi za dobijanje trajnog rješenja.

Preciznije, član 26 Zakona o zaštiti dobrobiti životinja, nalaže da su „privremeni smještaj kućnih ljubimaca pansioni i skloništa za napuštene životinje. Pansione i skloništa mogu osnivati privredna društva i preduzetnici, odnosno druga pravna lica na lokacijama na kojima smještaj životinja neće narušavati javni red i mir. Objekti za privremeni smještaj kućnih ljubimaca moraju ispunjavati veterinarsko-sanitarne uslove. U objektima mora biti zaposleno lice osposobljeno za brigu o životinjama. U objektima za privremeni smještaj mora se obezbijediti zdravstvena zaštita životinja...“. Ovaj član nije u Crnoj Gori u potpunosti ispoštovan, posebno u pogledu osnivanja skloništa, iako je članom 27 jasno propisano da je „sklonište za napuštene životinje dužno da prima prijave o napuštenim i izgubljenim životinjama, organizuje samostalno ili u saradnji sa jedinicama lokalne samouprave, sakupljanje i prevoženje izgubljenih i napuštenih životinja do skloništa, preuzme napuštenu i izgubljenu životinju i obezbijedi joj smještaj, obezbijedi veterinarsko-zdravstvenu zaštitu životinja, traži držaoce napuštenih i izgubljenih kućnih ljubimaca i udomljava kućne ljubimca, kao i da vodi evidencije o pronađenim životinjama i njihovom zbrinjavanju ili usmrćivanju.“ Takođe, članom 28 se propisuje da „ako nije osnovano sklonište za napuštene životinje (kućne ljubimci) u skladu sa članom 26, njegovo osnivanje i rad finansira jedna ili više jedinica lokalne samouprave u skladu sa njihovim potrebama. Sakupljanje napuštenih i izgubljenih životinja organizuju i finansiraju jedinice lokalne samouprave“.

Međutim, lokalne samouprave do sada nisu bile u mogućnosti da sami ispunjavaju navedene zahtjeve, stoga je neophodno uključivanje NVO sektora, koji ima ekspertizu i administrativne kapacitete da pomogne u rješavanju ovog pitanja. Godinama unazad bilježimo sve veći broj ujeda od strane kako vlasničkih pasa, tako pasa lotalica, u svim crnogorskim opštinama. Prema analizama koje je radila Uprava, visok iznos finasijskih sredstava izdvojen je od strane opština po osnovu obeštetnih zahtjeva za ujede pasa lotalica u 2018. i 2019. godini što govore podaci dati u tabeli i iz čega se može zaljučiti stepen značaja prepoznat kroz prioritetnu oblast zaštite dobrobiti životinja.

Ove životinje igraju ulogu u prenošenju zoonotskih bolesti (uključujući bjesnilo), zagađenju (buka i fekalije), povećavanju rizika po ljudsko zdravlje kroz ugrize ili saobraćajne nesreće, kao i u povećavanju rizika po druge pse i ostale domaće životinje, uključujući i stoku. U nedostatku adekvatnih sredstava za njihovo zbrinjavanje, pribjegava se, nažalost, ilegalnim i opasnim mjerama, od kojih je najpopularnije trovanje pasa, praćeno neadekvatnim zbrinjavanjem uginulog leša.

Crna Gora je od maja 2016. godine uključena u projekat Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE), koji doprinosi regionalnu kampanju radi podizanja svijesti o psima lotalicama, sa namjerom da se podigne nivo informisanosti javnosti. U ovom projektu posebnu ulogu igra Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, koja ima zadatak da služi kao posrednik u implementaciji kampanje koja uključuje lokalnu upravu, privatne veterinare, prodavnice kućnih ljubimaca, škole, NVO i novinare, sa jasnom ulogom koja je dodijeljena svakom akteru.

U poslednjih nekoliko godina bilo je jako puno susreta sa predstavnicima nevladinog sektora koji se bave zaštitom napuštenih životinja, upoznati sa dosadašnjim i planiranim aktivnostima MPRR – UBHVFP, posebno u dijelu IPA 2014 projekta – „Podrška veterinarskom sektoru“, sa iskorjenjivanjem bjesnila kao jednim od glavnih ciljeva. NVO sektor je takođe bio ukljućen u kampanju „*Be his hero*“, koja se sastoji od radionica na temu odgovornog vlasništva sa djecom nižih razreda (treći i četvrti), u prisustvu nastavnog osoblja i predstavnika Uprava škola (maj 2017). Osim toga, U oktobru 2015 godine u Sarajevu /Bosna i Hercegovina održana je Taiex radionica na temu: „*Kontrola populacije pasa lotalica*“, sa aspektom na obaveze lokalnih samouprava i nacionalne legislative Balkanskih zemalja koje su tada bile učesnice. Crna Gora je na ovu temu uzela učešće i na drugoj radionici održanoj u julu 2016. godine u Tirani/Albanija organizovanoj od strane OIE, kojom prilikom je predstavljena situacija u nasoj zemlji i date dalje smjernice za rješavanje ovog problema.

Takođe, u periodu od 13-15 juna 2018. godine organizovana je i treća radionica na temu: „*Kontrola populacije pasa lotalica*“ u Beogradu /Srbija od strane OIE pri čemu su prezentovani pomaci u ovoj oblasti i planirane aktivnosti u narednom periodu u skladu sa smjernicama OIE-a iz Poglavlja 7.7. Prema ovim preporukama rješenje adekvatnog pitanja kontrole populacije pasa lotalica za zemlje jugoistoćnog Balkana postavljen je kao krajnji rok 2025. godina što je prema trenutnoj procjeni realno očekivanje u odnosu na postojeće stanje na nacionalnom nivou.

Osim toga, kroz projekat IPA 2014 „*Jaćanje veterinarskog sektora u Crnoj Gori*“ kao prioritetna oblast prepoznata je i potreba za izradom Startegije o kontroli populacije pasa sa ćijom će se izradom odpoćeto u januaru, 2019. godine kojom je prilikom radna grupa sa eksperima na projektu pripremila nacrt iste koja je data na razmatranje nacionalnom Savjetu za zaštitu životinja i nakon ćega će dalje biti porcesuirana

kroz organizaciju Javnih rasprava i na kraju usvajanja ovog strateškog dokumenta strane Vlade. U skladu sa metodologijom izrade strateških dokumenata Generalnog sekretarijata Vlade, Strategija o kontroli populacije pasa u Crnoj Gori je preimenovana u Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori sa Akcionim planom koji je i usvojen od strane Vlade na Sjednici održanoj 15. jula 2021. godine. Okvirni cilj Programa za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori je uspostavljanje održivog sistema za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori radi poboljšanja zdravlja i dobrobiti vlasničkih pasa i pasa lualica, a u konačnom, zaštite zdravlja životinja i ljudi.

Zaključkom Vlade Crne Gore date su preporuke lokalnim samoupravama da najkasnije do II kvartala, 2023. godine, donesu lokalne planove za kontrolu populacije pasa za područje svoje uprave koji moraju biti usklađeni sa zakonskim okvirom i Programom, sprovodeći mjere i aktivnosti, dok se Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove obavezuje da o realizaciji aktivnosti izvještava Vladu jednom godišnje, a najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu.

Upravljanje i kontrola populacije pasa do sada nije bila predmet strateških dokumenata na nivou Crne Gore. Kako je u poslednjih nekoliko godina evidentan porast broja pasa, a posebno napuštenih i pasa lualica i sve češćih pojava napada pasa na ljude, neodgovoran odnos vlasnika prema kućnim ljubimcima, s jedne strane, a sa druge, nedovoljna svijest pojedinaca i zajednice o obavezama i odnosu prema životinjama, nedovoljna povezanost i angažovanost institucija na državnom i lokanom nivou, nametnula se potreba za izradu i donošenje sveobuhvatnog, nacionalnog programa za kontrolu populacije pasa. Ovaj program je odgovor na utvrđene izazove u ovoj oblasti koji su zajednički za državu, lokalne samouprave, civilni sektor ali i društvo u cijelini. Zbog kompleksnosti i međusobne ukrštenosti mjera i aktivnosti u upravljanju i kontroli populacije pasa, saradnja na svim nivoima društva je od izuzetne važnosti.

Ovaj program se zasniva na postojećem zakonskom okviru i standardima Svjetske organizacije za zdravlje životinja (OIE) definisanim u Poglavlju 7.7. - poglavlju za kontrolu populacije napuštenih pasa, prilagođen crnogorskim uslovima, posebno uzimajući u obzir procjenu koja je urađena tokom 2015. i 2018. godine od strane OIE-a.

Podsjećamo da je Vlada Crne Gore je na sjednici od 24. maja 2018. godine donijela Odluku o osnivanju Savjeta za zaštitu životinja.

Savjet za zaštitu životinja (u daljem tekstu Savjet) je osnovan radi praćenja razvoja naučnih i stručnih saznanja na području zaštite životinja i predlaganja načina poboljšanja zaštite životinja u Crnoj Gori, davanja stručnih mišljenja po pitanjima etike i zaštite životinja u postupcima upotrebe životinja za eksperimente. Savjet čine predsjednik i šest članova pri čemu je jedan član Savjeta je predstavnik kojeg imenuje nevladin sektor. Cilj osnivanja Savjeta je traženje konkretnih reakcija i mjera, kojima će se doprinose rješavanju problema nedovoljne zaštite dobrobiti životinja, sa posebnim osvrtom na pse lualice, kao najaktuelnijim problemom u oblasti zaštite dobrobiti životinja.

Takođe, Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je u 2018. godini u saradnji sa nevladinim sektorom, preduzimala niz aktivnosti na stvaranju ambijenta za odgovorno držanje kućnih ljubimaca kao i unaprijeđenje zaštite životinja kroz dva Javna konkursa u dijelu zaštite dobrobiti životinja namijenjen NVO sektoru koji se bavi zaštitom dobrobiti životinja. Tako je kroz dva javna konkursa „Izgradnja i upravljanje skloništa za napuštene kućne ljubimce“ i „Prikupljanje i ažuriranje podataka o broju jedinki u populaciji pasa lualica“ za koje je opredijeljeno 100.000,00€ koje je prepoznato od strane Vlade kao prioritetna oblast za podršku i kojim je podržano devet nevladinih organizacija.

Nevladine organizacija koje su finansički podržane kroz Javni poziv „Prikupljanje i ažuriranje podataka o broju jedinki u populaciji pasa lualica“ svoje aktivnosti sprovele su u sledećim gradovima: Cetinje, Nikšić, Kolašin, Podgorica, Kotor i Tivat. Projektima su predviđene aktivnosti humanog smanjenja broja napuštenih pasa uz sprovođenje zakonski predviđenih normi, promovisanjem odgovornog vlasništva, značaja i

prednosti sterilizacije/kastracije isl. Podsjećamo da će jedinstvena metodologija brojanja pasa u Javnom pozivu „Prikupljanje i ažuriranje podataka o broju jedinki u populaciji pasa lotalica“ propisana od strane Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u skladu sa preporukama ekspertske misije kroz projekat IPA 2014 „Jačanje veterinarskog sektora u Crnoj Gori“ kroz koji je pripremljena i Strategija odnosno Program za kontrolu populacija pasa u Crnoj Gori. Tom prilikom je data i tehnička podrška do strane predstavnika ekspertnog tima na projektu u dijelu obuka-radionica namijenjenih kakao predstavnicima civilnog sektora čiji su projekti podržani kroz gore navedeni Javni poziv tako i predstavnika Uprave i predstavnika lokalnih samouprava na čijim se teritorijama projekti realizuju, u dijelu pripreme anketiranja javnosti- demografskog ispitivanja, praćenja strukture populacije i brojanja jedinki u populaciji pasa sa potrebom da se na ovim aktivnostima i dalje kontinuirano nastavi u narednom periodu. Dobijeni su rezultati ukazuju na veliki raspon u broju i različitoj strukturi jedinki u populaciji pasa lotalica u skladu sa čime će se planirati aktivnosti na lokalnom nivou.

U skladu sa Zakonom o veterinarstvu, proistekao je Pravilnik o identifikaciji pasa i mačaka te Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce. Uspostavljanje centralne baze odnosno sistema identifikacije i registracije kućnih ljubimaca, nadogradnjom postojeće baze uspostavljena je kontrola nad kućnim ljubimcima, mehanizam kontrole odgovornog vlasništva nad kućnim ljubimcima i sprovođenje kaznene politike prema neodgovornim vlasnicima, odnosno suzbijanje pojave koja se, nažalost, sve više uočava, a to je pojava napuštanja kućnih ljubimaca. Finansijska sredstva za nadogradnju elektronske baze za identifikaciju i registraciju kućnih ljubimaca (pasa) obezbijeđena su od strane Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja kroz MIDAS (IPARD LIKE II). Takođe, Registar kućnih ljubimaca uspostavljen je 28.09.2019. godine čijim su uspostavljanjem učinjeni značajni iskoraci u dijelu unapređenja zaštite zdravlja pasa i njihove dobrobiti. U dosadašnjem periodu čipovano 28 479 pasa.

U 2019. godini, kroz javni konkurs *“Zaštita dobrobiti životinja u Crnoj Gori – program za promociju odgovornog vlasništva”* realizovana je podrška projekta NVO u dijelu zaštite dobrobiti životinja čijom će se realizacijom dati snažan doprinos da zajedničkim snagama nadležnih institucija, lokalnih samouprava i civilnog sektora ostvari unapređenja uslova u postojećim registrovanim skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) i onim koji su u procesu registracije kao i edukacije - podizanja svijesti stanovništva na temu odgovornog vlasništava tj. generalno zaštite dobrobiti životinja.

Kroz javni konkurs *“Zaštita dobrobiti životinja u Crnoj Gori – program za promociju odgovornog vlasništva”* nevladinim organizacijama su dodijeljena sredstva, u ukupnom iznosu od 141.417,87€ za realizaciju projekata, i to: NVO: „Prijatelji životinja“ Podgorica, „RinTin Tin“ Podgorica, „Korina Animals“ Nikšić, „Spasi me“ Bar, „Rikijevo Carstvo“ Kolašin, „Mali-Veliki raj“ Podgorica, „Društvo za zaštitu životinja“ Podgorica, i „Aktiva zona“ Cetinje. Većina projekata je uspješno realizovana ili je u završnoj fazi realizacije, čije je produženje roka uslovljeno situacijom sa COVID-19.

Kroz javne pozive u oblasti zaštite dobrobiti životinja u 2018. i 2019. godini ostvaren je značajan napredak u dijelu koji se odnosi na unapređenje tehničkih uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) kojim gazduje lokalna samouprava (npr. sklonište u Nikšiću) ali su i izgrađena nova skloništa u opštinama Kolašin i Danilovgrad, Bar i Plav čiji je rad i organizacija povjerena civilnom sektoru uz saradnju sa lokalnim samoupravama na čijim su teritorijama. Iz dosadašnjeg iskustva jasno je nagovijestiti da su predstavnici lokalnih

samouprava prepoznali doprinos koji se daje kako kroz ove Javne pozive tako i kroz saradnju sa civilnim sektoraom na lokalnom nivou kako bi na partnerskoj osnovi dali doprinos unapređenju zaštite dobrobiti životinja.

Takođe, kroz javni konkurs „Unapređenje uslova zaštite dobrobiti životinja u Crnoj Gori” za projekte i programe nevladinih organizacija u 2020. godini podržani su projekti devet nevladinih organizacijama kojima su dodijeljena sredstva u ukupnom iznosu od 148.761,40€ za realizaciju projekata, i to: NVO: „Glasnici nade” Berane, „Rin Tin Tin“ Podgorica, „Prihvatište i oporavak životinja” Podgorica, „Kuća životinja” Danilovgrad, „Spasi me“ Bar, „Mali i Veliki raj“ Podgorica, „Društvo za zaštitu životinja“ Podgorica, „Aktiva zona“ Cetinje i Nikšićko Udruženje za zaštitu životinja, Nikšić. Relizacija projekata je u toku, i traje godinu dana od dana potpisivanja ugovora (01.09.2021. godine)

U 2019. godini, kroz javni konkurs *“Zaštita dobrobiti životinja u Crnoj Gori – program za promociju odgovornog vlasništva”* realizovana je podrška projekta NVO u dijelu zaštite dobrobiti životinja čijom će se realizacijom dati snažan doprinos da zajedničkim snagama nadležnih institucija, lokalnih samouprava i civilnog sektora ostavari unapređenja uslova u postojećim registrovanim skloništim za napuštene životinje (kućne ljubimce) i onim koji su u procesu registracije, kao i edukacije - podizanja svijeti stanovništva na temu odgovornog vlasništava tj. generalno zaštite dobrobiti životinja.

Kroz javni konkurs *“Zaštita dobrobiti životinja u Crnoj Gori – program za promociju odgovornog vlasništva”* iz 2019 godine, nevladinim organizacijama su dodijeljena sredstva, u ukupnom iznosu od 141.417,87€ za realizaciju projekata, i to: NVO: „Prijatelji životinja“ Podgorica, „RinTin Tin“ Podgorica, „Korina Animals“ Nikšić, „Spasi me“ Bar, „Rikijevo Carstvo“ Kolašin, „Mali-Veliki raj“ Podgorica, „Društvo za zaštitu životinja“ Podgorica, i „Aktiva zona“ Cetinje. Većina projekata je uspješno realizovana ili je u završnoj fazi realizacije, čije je produženje roka uslovljeno situacijom sa COVID-19. Takođe, za projekte koji nijesu realizovani u potpunosti u skladu sa predviđenim projektnim aktivnostima pristupilo se proceduri povraćaja nenamjensi utrošenih sredstava ili mirnom rješavanju sporova kod nadležnih institucija.

Takođe, kroz javni konkurs „Unapređenje uslova zaštite dobrobiti životinja u Crnoj Gori” za projekte i programe nevladinih organizacija u 2020. godini podržani su projekti devet nevladinih organizacijama kojima su dodijeljena sredstva u ukupnom iznosu od 148.761,40€ za realizaciju projekata, i to: NVO: „Glasnici nade” Berane, „Rin Tin Tin“ Podgorica, „Prihvatište i oporavak životinja” Podgorica, „Kuća životinja” Danilovgrad, „Spasi me“ Bar, „Mali i Veliki raj“ Podgorica, „Društvo za zaštitu životinja“ Podgorica, „Aktiva zona“ Cetinje i Nikšićko Udruženje za zaštitu životinja, Nikšić. Relizacija projekata je u toku, i traje godinu dana od dana potpisivanja ugovora (01.09.2020. godine).

Cilj realizacije podržanih projekata ogleda se u unapređenju uslova zaštite dobrobiti životinja kroz edukacije - podizanje svijesti građana i vlasnika životinja o odgovornom vlasništvu/odnosu prema životinjama; izradi lokalnih planova za kontrolu populacije pasa na lokalnom nivou u saradnji sa lokalnim upravama u skladu sa Programom za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori; unaprijeđenje tehničkih uslova u skloništim za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanih u registar koji vodi Uprava; unaprijeđenje uslova zaštite dobrobiti za ostale napuštene životinje; nastavak edukacije/promocije odgovornog vlasništva na osnovu kampanje „Drug iz snova, a bez krova“; smanjenje i/ili stabilizacija populacije pasa kroz povećanje broja udomljenih pasa.

Podsjećamo da je Zakonom o zaštiti dobrobiti životinja (“Sl. list CG”, br. 14/08 i 47/15) uređuju se prava, obaveze i odgovornosti fizičkih i

pravnih lica za zaštitu dobrobiti životinja u pogledu zaštite životinja od mučenja, pri držanju i uzgoju, usmrćivanju i klanju, pri obavljanju zahvata na životinjama, prevozu i vršenju eksperimenata, pravila postupanja sa životinjama, kao i druga pitanja od značaja za zaštitu dobrobiti životinja.

Za bilo koju vrsta životinje (o kojoj se stara čovjek), Zakonom su propisane obaveze vlasnika. Između ostalog, one se odnose na obavezu da im obezbijedi hranu i vodu, njegu i zdravstvenu zaštitu, zatim da životinje moraju imati prostor koji odgovara njihovim fiziološkim potrebama...

Poseban dio Zakona, član 22 odnosi se na obaveze koje mora ispunjavati vlasnik kućnog ljubimca.

„Držalac kućnog ljubimca dužan je da kućnom ljubimcu obezbijedi udoban smještaj, brigu i njegu u skladu sa vrstom, rasom, polom, starosti, fizičkim i biološkim specifičnostima i potrebama u ponašanju i zdravstvenim stanjem životinje. Držalac kućnih ljubimaca dužan je da obezbijedi kontrolu razmnožavanja i da brine o mladunčadima kućnih ljubimaca, a u slučaju nekontrolisanog razmnožavanja kada ne želi ili nije u mogućnosti da brine o mladunčadima, dužan je da snosi troškove njihovog zbrinjavanja. Držalac kućnog ljubimca dužan je da ukloni izmet svog kućnog ljubimca sa javnih površina“, precizirano je u Zakonu o zaštiti dobrobiti životinja.

Osim toga, članom 27 stav 7 precizirano je da, „Uslove i način držanja kućnih ljubimaca, način postupanja sa napuštenim i izgubljenim životinjama (kućnim ljubimcima), način zbrinjavanja i kontrole njihovog razmnožavanja propisuje nadležni organ lokalne samouprave“ u skladu sa čime su proistekle odluke o načinu držanja kućnih ljubimaca.

Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori u saradnji sa Upravom za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove i Ministarstvom poljoprivrede i ruralnog razvoja organizovala više okruglih stolova u crnogorskim opštinama povodom kampanje za odgovorno držanje pasa - “Drug iz snova, a bez krova“. Cilj okruglih stolova je bio da se zainteresovane strane informišu i edukuju o pitanjima vezanim za odgovorno vlasništvo i aktivno uključe u aktivnosti kampanje.

Zaključeno je da je potrebna bolja koordinacija lokalnih zajednica i nevladinog sektora po pitanju udomljavanja napuštenih pasa i unapređenje postojeće saradnje nadležnih insitucija (komunalne policije-inspekcije i veterinarske inspekcije) kakao bi se u potpunosti sprovela procedura vezana za sankcionisanje, zlostavljanje i napuštanje kućnih ljubimaca. Posebnu pažnju treba, posvetiti daljem informisanju roditelja i djece o uslovima koje treba da ispuni odgovorni vlasnik. Konstatovano je da poruke kampanje i izrađeni materijali jasno i realno predstavljaju koncept odgovornog vlasništva, a da je slogan “Drug iz snova, a bez krova“ zaživio u javnosti, pa se treba koristiti i u sljedećim kampanjama, kako bi se u ovoj oblasti postigao napredak.

U toku je rad na izradi novog zakona o zaštiti dobrobiti životinja. Cilj izrade Zakona o zaštiti dobrobiti životinja je dalje usaglašavanje sa propisima Evropske unije u oblasti zaštite dobrobiti životinja, zatim dodatno preciziranje pojedinih odredbi, posebno u dijelu ograničenja uočenih u toku implementacije zakonskog akta do sada, kao i stvaranje potpunog pravnog osnova za podzakonska akta u ovoj oblasti. U skladu sa zakonskim procedurama, izabran je predstavik/ca nevladinog sektora kao član radne grupe za izradu zakona.

Svim gore navedenim aktivnostima daće se značajan doprinos unapređenju ove oblasti uz nastavak kontinuirane saradnja sa civilnim

sektorom u oblasti zaštite dobrobiti životinja tako da je za očekivati smanjen broj napuštenih pasa i veću odgovornost držaoca - vlasnika u odnosu prema kućnim ljubimcima.

Problem 2: Nedovoljno učešće NVO sektora u aktivnoj zaštiti zdravlja bilja, sprovođenju fitosanitarnih mjera, održivoj upotrebi pesticida i upravljanje biljnim otpadom

U Crnoj Gori postoji evidentan problem sa implementacijom mjera zdravstvene zaštite bilja, nepravilnim odlaganjem otpada (bilo biljnog porijekla ili otpada nastao upotrebom pesticida) na lokalnom nivou. Ono što karakteriše Crnu Goru je veliki broj malih proizvođača bilja za sopstvene potrebe koji ne prepoznaju svoju ulogu u uspostavljenim sistemima zaštite zdravlja bilja, a sa druge strane veliki proizvođači većim dijelom prepoznaju svoju ulogu i ispunjavaju obaveze. Osnovni cilj je doprijeti upravo do ovog velikog broja malih držaoca bilja što će se postići aktivnim učešćem NVO na lokalnom nivou.

Biljnu proizvodnju u Crnoj Gori karakteriše veliki broj malih poljoprivrednih gazdinstava koja uzgajaju različite biljne kulture. Prema podacima Popisa poljoprivrede 2010., oko 14.000 gazdinstava se bavi proizvodnjom voća i povrća, što predstavlja 32.7% ukupnog broja poljoprivrednih gazdinstava. U skladu sa zvaničnim statističkim podacima za 2013. godinu, biljna proizvodnja obuhvata 12.513 ha. Prema analizama koje je radila Uprava, osim 14.000 gazdinstava koji se bave proizvodnjom voća i povrća, a skoro svako domaćinstvo je držalac bilja i iz čega se može zaljučiti i stepen prepoznatog značaja kroz prioritarnu oblast.

Posebno treba istaći da se zdravstvena zaštita bilja, iako zakonom propisana kao oblast od javnog interesa, u društvu još uvijek ne prepoznaje kao takva, već se doživljava kao volja i mogućnost pojedinca da sprovodi mjere. Ova oblast utiče na mnoge druge djelove društvene zajednice, kroz ekonomiju, turizam, poljoprivredu, zaštitu životne sredine, šumarstvo i druge oblasti.

Kada je zdravstvena zaštita bilja u pitanju, djelatnost obuhvata zaštitu bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom od djelovanja štetnih organizama; sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihovo suzbijanje (upotreba pesticida ili drugih načina suzbijanja) sprovođenjem fitosanitarnih mjera; obezbjeđivanje uslova za optimalnu proizvodnju i promet bilja; zaštitu životne sredine od posljedica djelovanja štetnih organizama (između ostalih mjera obuhvata i biljni otpad); prikupljanje, čuvanje i razmjenu podataka i informacija; stalni nadzor nad biljem tokom vegetacije, biljnim proizvodima u skladištu i biljnim proizvodima tokom prevoza; praćenje štetnih organizama i njihovo suzbijanje; pregled bilja i biljnih proizvoda i podizanje svijesti stanovništva o zdravstvenoj zaštiti bilja.

Svaka aktivnosti planirana je na način da se što više smanji rizik kako po zdravlje ljudi, bilja, životinja, tako i po životnu sredinu što će uz promovisanje fitosanitarnih mjera i drugih mjera dovesti i do boljeg razumijevanja mjera uz učešće upravo NVO sektora na lokalnom nivou.

U Crnoj Gori je prepoznat prostor za uključivanje različitih udruženja poljoprivrednih proizvođača i pripadnika NVO sektora da pomognu u podizanje svijesti i prepoznavanja uloga svih učesnika i interesnih grupa u ostvarivanju zajedničkog cilja da držaoci bilja ispune zakonske obaveze. NVO sektor može da doprinese promocijom i praktikovanjem aktivnog učešća u zdravstvenoj zaštiti bilja: nabavkom klopki za

praćenje nekarantinski štetnih organizama, aktivnim učešćem u njihovom postavljanju, čuvanju i brojanju uhvaćenih jedinki, slanjem klopki fitosanitarnoj laboratoriji radi identifikacije štetnih organizama i određivanja datuma tretiranja, slanjem dobijenih izvještaja i podataka nadležnom organu za zdravstvenu zaštitu bilja itd. Jedna od potreba se odnosi i na sprovođenje fitosanitarnih mjera suzbijanja ambrozije, korovske biljke koja ima negativan uticaj na ljudsko zdravlje jer izaziva alergije ali ima i negativan uticaj na biodiverzitet.

Mjere koje su se preduzimale NVO u prethodnom prirodu daju vidne rezultate.

U oblasti zaštite zdravlja bilja i sredstava za zaštitu bilja:

- **praćenje štetnih organizama od strane NVO** doprinijelo je većem obuhvatu lokacija za praćenje, podizanju svijesti držalaca bilja o važnosti praćenja štetnih organizama bilja, poznavanju od opasnosti i šteta koje mogu nastati ukoliko se ovi štetni organizmi ne otkriju u pravo vrijeme i ako se mjere ne sprovedu u pravo vrijeme. Takođe su doprinjeli i očuvanju životne sredine jer se na ovaj način utiče na smanjenje broja tretiranja pesticidima primjer: Klopke sa smanjenim brojem uhvaćenih štetnih ogranizama.

- **uništavanje i kontrola širenja ambrozije** od strane NVO doprinijelo je većem obuhvatu lokacija za praćenje, podizanju svijesti držalaca bilja o štetnosti ove biljne vrste kako na zdravlje ljudi tako i na biodiverzitet što je primjento na lokacijama na kojima su se sprovodile tokom prethodnih vegetacijskih sezona. Osnovne mjere uništavanja i kontrole širenja ambrozije je mehaničko uklanjanje čupanjem biljke iz korijena koja je i ekološki najbezbjednija mjera, a obavlja se prije cvjetanja kao i košenje koje se obavlja na visini do 5 cm, jer ukoliko se pokosi na većoj visini ambrozija se lako regeneriše, pa može za 20-ak dana da ponovo cvjeta. Ovaj način suzbijanja je vremenski zahtjevan i iziskuje radnu snagu, a lica koja sprovode mjeru moraju zaštititi disajne ograde i kožu. NVO sektor može da doprinese promocijom i praktikovanjem aktivnog učešća, organizovanjem akcija uništavanja ove biljke i drugim aktivnostima.

- **upravljanje otpadom koji nastaje prilikom suzbijanja štetnih organizama hemijskim putem** (ambalaža od pesticida) od strane NVO doprinijelo je sprovođenju Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida gdje efikasna implementacija zahjeva uključivanje različitih udruženja proizvođača i ostalih pripadnika NVO sektora da pomognu držaocima bilja odnosno korisnicima pesticida da ispune zakonske obaveze. Otpad koji nastaje u zdravstvenoj zaštiti bilja prilikom suzbijanja štetnih organizama, upotrebom pesticida, odnosno ambalaža u koju su upakovani pesticidi zahtjeva postupanje na način kojim se sprječava negativan uticaj na ljude, bilje, životinje, neciljane organizme u prirodi, a naročito i na životnu sredinu u skladu sa propisom kojim se uređuje otpad (rukovanje i skladištenje pesticida i zbrinjavanje njihove ambalaže i ostataka i uputstvom o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida). NVO sektor može da doprinese promocijom i praktikovanjem aktivnog učešća u promociji održive upotrebe pesticida, a naročito u dijelu promocije postupanja sa otpadom odnosno promociju postupanja i nabavku kontejnera (kanti) za odlaganje ambalaže na poljoprivrednim gazdinstvima, aktivnim učešćem u njihovoj dodjeli i promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada, podaci o dodjeljenim kontejnerima dostavljaju se nadležnom organu za sredstva za zaštitu bilja radi daljeg praćenja postupaka odlaganja ove vrste otpada.

- **upravljanje biljnim otpadom koji nastaje prilikom sprovođenja agrotehničkih mjera** može biti rezervor štetnih organizama pa je prepoznata nova potreba za aktivnim učešćem NVO u sprovođenju promovisanja aktivnosti vezanih za **postupanja sa biljnim otpadom** kroz nabavku drobilica za biljni otpad na poljoprivrednim gazdinstvima. Aktivnim učešćem u njihovoj dodjeli i promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada, u cilju sprječavanja širenja štetnih organizama i uklanjanja biljnog otpada na održiv način. Podaci o dodjeljenim drobilicama radi daljeg praćenja postupaka prerade ove vrste otpada će doprinjeti uspostavljanju održivog sistema upravljanja biljnim

otpadom. Ovaj sistem eliminiše negativne posledice koje nastaju po životnu sredinu i koji omogućava poljoprivrednim proizvođačima i drugim interesnim grupama da prepoznaju vlastite uloge u sistemu i da upoznaju načine kojima mogu doprinjeti rješavanju određenog problema uz stvaranje sopstvenne dobrobiti i dobiti (kompost).

Svim gore navedenim aktivnostima daće se značajan doprinos unapređenju ove oblasti uz nastavak kontinuirane saradnja sa civilnim sektorom u oblasti zdravstvene zaštite bilja, sredstava za zaštitu bilja i održive upotrebe pesticida tako da je za očekivati smanjen broj štetnih organizama, smanjena populacija alergenskih biljnih vrsta, smanjena mogućnost zagađenja životne sredine koji nastaje zdravstvenom zaštitom bilja i održivog sistema upravljanja biljnim otpadom i veću odgovornost držaoca bilja u odnosu na ljude, bilje, životinje i životnu sredinu.

Podaci (analize, studije, statistički izvještaji, itd.) koji dodatno pojašnjavaju navedeni problem

Problem 1:

1. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika;
2. Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori
3. Zakon o veterinarstvu („Sl. list CG“, br. 30/12 48/15, 52/16 i 43/18)
4. Zakon o zaštiti dobrobiti životinja („Službeni list CG“, br. 14/08 i 47/15);
5. Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje („Službeni list CG“, br. 28/15);
6. Pravilnik o načinu identifikacije pasa i mačaka ("Službeni list CG", br. 60/18)
7. Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce ("Službeni list CG", br. 53/15 i 28/17)
8. IPA 2014 projekat: „Podrška veterinarskom sektoru“
9. Nova inicijative OIE za kontrolu pasa lualica
<http://www.oie.int/en/for-the-media/press-releases/detail/article/new-initiative-of-the-oie-to-control-stray-dog-population/>

Problem 2:

Izvor(i) podataka

Problem 1:

1. Uprava za bezbednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove
2. Ministarstvo zdravlja
3. Ministarstvo održivog razvoja i turizma
4. Agencije za zaštitu životne sredine
5. Nevladine organizacije u oblasti zaštite životinja
6. Lokalna samouprava
7. Dnevna štampa, internet portali i website
8. Izvještaji Evropske komisije i Delegacije Evropske unije u Podgorici

Problem 2:

1. Uprava za bezbednost hrane, veterinarske i fitosanitarne

<ol style="list-style-type: none"> 1. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika 2. Nacionalni plan za održivu upotrebu pesticida 3. Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", br. 28/06 i "Službeni list CG", br. 28/11 i 48/15); 4. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom ("Službeni list CG", br. 39/11, 80/16 i 38/18); 5. Godišnji izvještaj o sprovođenju programa fitosanitarnih mjera 6. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za suzbijanje i uništavanje korovske biljke ambrozija – <i>Ambrosia artemisiifolia</i> L. ("Sl. list CG", broj 55/13) 7. Zakon o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. list CG”, br. 51/08 i 18/14) 8. Uputstvo o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida. 	<ol style="list-style-type: none"> poslove 2. Držaoci bilja 3. Korisnici pesticida 4. Lokalna samouprava 5. Dnevna štampa, internet portali i website 6. Izvještaji Evropske komisije i Delegacije Evropske unije u Podgorici
--	---

Navesti ključne strateško-planske dokumente odnosno propise koji prepoznaju važnost problema identifikovanih pod tačkama 1. i 2. kao i specifične mjere/djelove tih dokumenata koji su u vezi sa identifikovanim problemima.

Naziv strateškog/planskog dokumenta/propisa	Naziv poglavlja/ mjere/ aktivnosti
<p>Problem 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika 2. Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori 3. Zakon o veterinarstvu („Sl. list CG“, br. 30/12 48/15, 52/16 i 43/18) 4. Zakon o zaštiti dobrobiti životinja („Službeni list CG“, br. 14/08 i 47/15); 5. Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pansioni i skloništa za napuštene životinje („Službeni list CG“, br. 28/15); 6. Pravilnik o načinu identifikacije pasa i mačaka("Službeni list CG", br. 	<p>Problem 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poglavlje II Implementacija sekcija B Veterinarska politika- 8 Dobrobit životinja, Poglavlje III Razvoj administrativnih kapaciteta sekcija B Obuke https://www.eu.me/mn/12/12-dokumenti?download=1575:strategija-crne-gore-za-transpoziciju-i-implementaciju-pravne-tekovine-evropske-unije-za-poglavlje-12-bezbjednost-hrane-veterinarstvo-i-fitosanitarni-nadzor 2. https://ubh.gov.me/vijesti/244375/Usvojen-Program-za-kontrolu-populacije-pasa-u-Crnoj-Gori.html 3. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp

<p>60/18)</p> <p>7. Pravilnik o načinu vođenja registra i izdavanju pasoša za kućne ljubimce("Službeni list CG", br. 53/15 i 28/17)</p>	<p>4. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/21/?l=1&doctype=rp&doclink=21640&print=1</p> <p>5. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/78/?l=1&doctype=rp&doclink=78268&print=1</p> <p>6. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/62/?l=1&doctype=rp&doclink=62734&print=1</p> <p>7. https://pn2.propisi.net/Service/GetContent.ashx/abc/abc/rp_lat/62/?l=1&doctype=rp&doclink=62734&print=1</p>
<p>Problem 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Strategija Crne Gore za transpoziciju i implementaciju pravne tekovine Evropske unije za poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika 2. Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni list RCG", br. 28/06 i "Službeni list CG", br. 28/11 i 48/15); 3. Pravilnik o fitosanitarnim mjerama za sprječavanje unošenja, širenja i suzbijanje štetnih organizama i listama štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom ("Službeni list CG", br. 39/11, 80/16 i 38/18); 4. Nacionalni plan za održivu upotrebu pesticida 5. Zakon o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. list CG”, br. 51/08 i 18/14) 6. Uputstvo o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida. 7. 	<p>Problem 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Poglavlje II Implementacija, Sekcije A – Bezbjednost hrane i F – Fitosanitarna politika http://eupregovori.bos.rs/progovori-o-pregovorima/uploaded/10%20IX%2015%20-%20Strategija%20usvojena%20na%20Vladi_1.pdf 2. http://www.fito.gov.me/ResourceManager/Download.aspx?rid=149243&rType=2&file=zakon%20o%20zdravstvenoj%20za 3. http://www.upravacarina.gov.me/ResourceManager/Download.aspx?rid=165809&rType=2&file=Pravilnik%20o%20fitosanitarnim%20mjerama%20za%20sprije%20C4%8Davanje%20uno%20C5%A1enja%20C5%A1tetnih%20organizama%20(SICG%2039-2011).pdf

Objasniti na koji način nevladine organizacije mogu doprinijeti rješavanju problema identifikovanih pod tačkama 1. i 2., kako se planira praćenje i vrednovanje njihovog doprinosa rješavanju pomenutih problema. Navesti konkretne mjerljive pokazatelje/indikatorne (informacije iz uporednih analiza, izvještaja, rezultata istraživanja, studija, i drugi dostupni statistički podaci), kojima se planira mjerenje doprinosa nevladinih organizacija rješavanju identifikovanih problema i izvor u kojem su takvi podaci dostupni.

Opis načina doprinosa nevladinih organizacija u rješavanju problema	Konkretni mjerljivi pokazatelji doprinosa nevladinih organizacija	Izvor(i) podataka
---	---	-------------------

<p>Problem 1:</p> <p>Nevladine organizacije koje se bave zaštitom napuštenih životinja mogu doprinijeti održivom upravljanju i rješavanju problema populacije napuštenih životinja kroz nastavak aktivnosti u saradnji sa nadležnim institucijama i lokalnim samoupravama u:</p> <ul style="list-style-type: none"> - utvrđivanju brojnosti populacije, prikupljanju podataka napuštenih i izgubljenih životinja – napuštenih pasa i demografskih trendova u saradnji sa lokalnim upravama; - procjena stanja napuštenih životinja; - edukacije i treninzi za držaoce/vlasnike životinja u cilju podizanja svijesti i unapređenja uslova smještaja, ishrane i njege; - izgradnja i upravljanje skloništima, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom; - doprinos održivosti skloništa kroz aktivnosti na prikupljanju finansijskih sredstava i hrane za životinje; - promocija odgovornog vlasništva i udomljavanja napuštenih životinja; - promociju odgovornog vlasništva kroz pripremu i distribuciju materijala o odgovornom vlasništvu, organizovanje i sprovođenje kampanja koje će promovisati udomljavanje napuštenih životinja uz praćenje i ocjenu efikasnosti sprovedenog od strane nadležnog tijela, u ovom slučaju UBHVFP; 	<p>Problem 1:</p> <ul style="list-style-type: none"> - smanjenje broja napuštenih pasa i mačaka na određenom prostoru (grad, naselje, opština) za minimum 20% i povećanje procenta vlasničkih pasa i mačaka (udomljavanje) za minimum 10% - izgradnja, unapređenje uslova i održivo upravljanje registrovanim skloništima čiji su poslovi rada i organizacije povjereni lokalnim samoupravama kao i ona koja su u predhodnoj godini podržana od strane MPŠV i UBHVFP i nalaze se u procesu registracije sa naročitim fokusom na one lokalne uprave koje nemaju organizovan rad i izgrađena skloništa - povećanje broja sterilisanih kućnih ljubimaca(pasa i mačaka) za 30% - povećan nivo edukacije i širenje svijesti o problemu napuštenih životinja 	<p>Problem 1:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Centralni registar i elektronska baza podataka – identifikacija i registracija životinja i registri Uprave; 2. Izveštaji Uprave za bezbjednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove 3. Izveštaji Ministarstva zdravlja 4. Pismena reagovanja Nevladinih organizacije u oblasti zaštite životinja 5. Dnevna štampa, internet portali i website/press clipping 6. Izveštaji Evropske komisije
--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> - sprovođenje javnih kampanja koje će promovisati sterilizaciju i kastraciju vlasničkih pasa; - poboljšanje tehničkih uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanih u registar koji vodi Uprava ili skloništima koji su u postupku dobijanja dozvole, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom; - poboljšanje zaštite dobrobiti pasa u skloništima kroz aktivnosti socijalizacije i aktivnosti čime se povećavaju šanse za njihovo udomljavanje, u saradnji sa registrovanim skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce); - subvecioniranje sterilizacija/kastarcija za identifikovane i vakcinisane napuštene pse na lokalnom nivou, kao jedna od mjera kontrole populacije pasa u saradnji sa registrovanim veterinarskim ambulancama u opštinama na čijoj teritoriji nije osnovano sklonište i/ili skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanim u registar koji vodi Uprava; - edukacija i treninzi za humano upravljanje populacijom napuštenih životinja i odgovornog vlasništva; - doprinos održivosti skloništa kroz aktivnosti na prikupljanju sredstava za napuštene životinje; - kontrola populacije mačaka u urbanim		
--	--	--

<p>sredinama (sterilizacije, vakcinacije, edukacija stanovništva i organizovanje brige o tim mačkama);</p> <ul style="list-style-type: none"> - uspostavljanje centra za pomoć i rehabilitaciju divljih životinja; <p>Problem 2:</p> <p>Nevladine organizacije koje:</p> <p>2.1</p> <p>okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja, kao i one koje promovišu zdravu životnu sredinu i koji mogu doprinijeti rješavanju problema sa nekarantinski štetnim organizmima u uzgoju: masline, vinova loza, citrusi, ukrasno bilje i druge biljne vrste na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivno učešće u zdravstvenoj zaštiti bilja; - nabavka klopki za praćenje štetnih organizama; - aktivno učešće u postavljanju i čuvanju klopki; - aktivno učešće u brojanju uhvaćenih jedinki; - slanje klopki Fitosanitarnoj laboratoriji radi identifikacije štetnih organizama i kao dopunske informacije za sprovođenje monitoringa određenih štetnih organizama a u cilju određivanja tačnih termina tretiranja; - slanje izvještaja o broju štetnih organizama. 	<p>Problem 2:</p> <p>2.1</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabavka odgovarajućih klopki i po potrebi ogovarajućih atraktanata za praćenje štetnih organizama; - određivanje minimum 3 lokaliteta na jednom ispitivanom području sa GPS koordinatama na kojima će biti postavljene klopke za praćenje štetnog organizma prilikom čega se izuzimaju lokaliteti koje prati Fitosanitarna laboratorija; - minimum 3 izvještaja o broju štetnih organizama i radu na terenu dostavljeni organu uprave nadležnom za zdravstvenu zaštitu bilja; - minimum 30 klopki (dat je minimalni broj koji treba da zavisi od potrebe i da je u skladu sa preporukama za praćenje određenog štetnog organizama) sa oznakama GPS koordinata, datumom, nazivom lokaliteta sa skicom postavljenih klopki, koje se dostavljaju 	<p>Problem 2:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Izvještaji Uprave za bezbjednost hrane, veterinarske i fitosanitarne poslove 2. Analize rada Fitosanitarne laboratorije 3. Pismena reagovanja udruženja uzgajivača bilja 4. Izvještaji lokalnih samouprava 5. Dnevna štampa, internet portali i website/press clipping 6. Izvještaji Evropske komisije
---	---	---

<p>2.2 promovišu zdravu životnu sredinu mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnim učešćem u ogranizovanjem akcija uništavanja ambrozije na odobrenim lokacijama; - štampanjem flajera koji promovišu mjere borbe odnosno propisane fitosanitarne mjere; - aktivnim učešćem u distirbuciji flajera; - slanjem dobijenih podataka nadležnom organu za zdravstvenu zaštitu bilja radi daljeg praćenja. <p>2.3 okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja i promovišu zdravu životnu sredinu mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnim učešćem u mjerama predviđenim Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida; - nabavkom kanti/kontejnera za odlaganje ambalaže na poljoprivrednim poljoprivrednim gazdinstvima; - aktivnim učešćem u dodjeli nabavljenih kanti/kontejnera i 	<p>Fitosanitarnoj laboratoriji;</p> <ul style="list-style-type: none"> - minimum 3 javne promocije (dnevna štampa, radio, televizija, internet stranica i slično) o aktivnostima u periodu praćenja štetnog organizma; <p>2.2</p> <ul style="list-style-type: none"> - određivanje minimum 10 mjesta sa GPS koordinatama na kojima će biti organizovane akcije uništavanja ambrozije na određenim lokacijama; - minimum 3 izvještaja o izvršenim akcijama uništavanja ambrozije na određenim lokacijama; - minimum 5 javnih promocija (radio, televizija, internet stranica i slično) o aktivnostima za uništavanja ambrozije; <p>2.3</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabavka kanti/kontejnera za za odlaganje ambalaže na poljoprivrednim poljoprivrednim gazdinstvima; - aktivnim učešćem u dodjeli kanti/kontejnera; - minimum 5 javnih promocija (radio, televizija, internet stranica i slično) o aktivnostima za uništavanja ambrozije; 	
--	---	--

<p>promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada;</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaci o dodjeljenim kontejnerima sa izvještajem o radu dostavljaju se nadležnom organu za sredstva za zaštitu bilja radi daljeg praćenja postupaka odlaganja ove vrste otpada radi ispunjavanja i ciljeva zacrtanih Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida. <p>2.4 okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja i promovišu zdravu životnu sredinu mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnim učešćem u mjerama upravljanja biljnim otpadom; - nabavkom kompostera/drobljica za poljoprivredna gazdinstva; - aktivnim učešćem u dodjeli nabavljenih kompostera/drobljica i promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada; - podaci o dodjeljenim kompostera/drobljica sa izvještajem o radu dostavljaju se nadležnom organu za zdravlje bilja radi daljeg praćenja postupaka odlaganja ove vrste otpada radi ispunjavanja ciljeva. <p>Praćenje i vrednovanje doprinosa NVO u rješavanju pomenutog problema će biti pod nadzorom Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - minimum 3 izvještaja sa podacima o dodjeljenim kontejnerima. <p>2.4</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabavka kompostera/drobljica za upravljanje biljnim otpadom na poljoprivrednim gazdinstvima; - aktivnim učešćem u dodjeli kompostera/drobljica; - minimum 5 javnih promocija (radio, televizija, internet stranica i slično) o aktivnostima; - minimum 3 izvještaja sa podacima o dodjeljenim komposterima/drobljicama. 	
--	---	--

OSTVARIVANJE STRATEŠKIH CILJEVA

Navesti ključne strateške ciljeve iz sektorske nadležnosti čijem će ostvarenju u 2022. godini doprinijeti projekti i programi nevladinih organizacija koji se planiraju financirati.

Strateški cilj(evi) čijem ostvarenju će doprinijeti javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija u 2021. godini	Način na koji će javni konkurs za projekte i programe nevladinih organizacija doprinijeti ostvarenju strateških ciljeva (ukratko opisati)
<p>Problem 1:</p> <p>Osnovni strateški cilj je unapređenje uslova zaštite dobrobiti svih životinja kroz saradnju sa nadležnim institucijama i NVO organizacijama koje se bave zaštitom dobrobiti životinja, kao i u dijelu koji se tiče:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Edukacije 2. Legislative 3. Registracije i identifikacije napuštenih životinja i životinja u skloništima koje su u nadležnosti NVO-a 4. Sterilizacija i kontracepcija 5. Izgradnja i upravljanje skloništima/prihvatištima i odgajivalištima za napuštene/izgubljene životinje, kao i rehabilitacija sa mogućnošću daljeg zbrinjavanja/udomljavanja/vraćanja u prvobitna staništa 6. Vakcinacija i veterinarski tretmani 7. Udomljavanje 8. Kontrola pristupima izvorima hrane	<p>Problem 1:</p> <p>Nevladine organizacije imaju veoma važnu ulogu u implementaciji Program za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori, kao i učešću u izradi lokalnih planova u saradnji sa lokalnim upravama, a prema potrebama i specifičnostima istih, koja se ogledaju kroz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - procjena stanja i broja napuštenih životinja; - izgradnja i upravljanje skloništima/prihvatištima, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom; - doprinos održivosti skloništa/prihvatišta kroz aktivnosti na prikupljanju finansijskih sredstava i hrane za životinje; - promociju odgovornog vlasništva kroz pripremu i distribuciju materijala o odgovornom vlasništvu, na osnovu kampanje „Drug iz snova, a bez krova“; organizovanje i sprovođenje kampanja koje će promovisati udomljavanje napuštenih životinja uz praćenje i ocjenu efikasnosti sprovedenog; - sprovođenje javnih kampanja koje će promovisati sterilizaciju i kastraciju vlasničkih pasa i napuštenih pasa; - poboljšanje tehničkih uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanih u registar koji vodi Uprava ili skloništima koji su u postupku dobijanja dozvole, samostalno ili u saradnji sa lokalnom upravom; - poboljšanje zaštite dobrobiti pasa u skloništima kroz aktivnosti

socijalizacije i aktivnosti čime se povećavaju šanse za njihovo udomljavanje, u saradnji sa registrovanim skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce);

- subvecioniranje sterilizacija za napuštene pse u saradnji sa registrovanim veterinarskim ambulantom u opštinama na čijoj teritoriji nije osnovano skonište i/ili skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanim u registar koji vodi Uprava;
- edukacija i treninzi za humano upravljanje populacijom napuštenih životinja i odgovornog vlasništva;
- doprinos održivosti skloništa kroz aktivnosti na prikupljanju sredstava za napuštene životinje.
- kontrola populacije mačaka u urbanim sredinama (sterilizacije, vakcinacije, edukacija stanovništva i organizovanje brige o tim mačkama);
- uspostavljanje centra za pomoć i rehabilitaciju divljih životinja.

Predlog aktivnosti:

1. Učešće u sprovođenju nacionalne Strategije za kontrolu populacije pasa kao i učešće pri izradi lokalnih planova u saradnji sa lokalnim upravama, a prema potrebama i specifičnosti istih;
2. Učešće u utvrđivanju brojnosti i praćenju stanja u populaciji napuštenih i izgubljenih životinja – pasa lualica;
3. poboljšanje zaštite dobrobiti životinja u skloništima/prihvatištima kroz aktivnosti socijalizacije i aktivnosti čime se povećavaju šanse za njihovo udomljavanje/vraćanje na prvobitno stanište, u saradnji sa registrovanim skloništima/prihvatištima za napuštene životinje;
4. Učešće u edukacijama i treninzima za humano upravljanje populacijom napuštenih životinja i odgovornog vlasništva, u saradnji sa nadležnim institucijama, i odobrenje UBHVFP.

Problem 2:

Problem 2:

Glavni strateški cilj je obezbjeđivanje stabilnog statusa u odnosu na štetne organizme bilja, u cilju opšteg interesa sa jedne i ispunjavanju standarda propisanih kroz tekovinu Poglavlja 12 u procesu pregovora Crne Gore sa EU i ispunjavanju Nacionalnog plana za održivu upotrebu pesticida.

Aktivno uključivanje i učešće što većeg broja držaoca bilja u NVO projekte. Nevladine organizacije

2.1 koje okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja i one koje promovišu zdravu životnu sredinu i koje mogu doprinijeti:

- otkrivanju pojave i sprječavanju širenja štetnih organizama;
- vršenju pregleda gajenog bilja na površinama na kojima ih uzgaja (njiva, plantaža, rasadnik, bašta, zatvoreni prostor i sl.), samoniklo bilje, kao i biljne proizvode i objekte pod nadzorom;
- obavještavanju o svim novim i neuobičajenim pojavama ili sumnjama o prisustvu štetnih organizama;
- dostavljanjem Upravi fotografija simptomima sa GPS lokacijom i biljnom vrstom;
- efikasnom preduzimanju mjera koje odredi organ uprave radi sprječavanja širenja, suzbijanja ili iskorjenjivanja štetnih organizama;
- vođenju evidencije o preduzetim mjerama zaštite bilja.

2.2 promovišu zdravu životnu sredinu mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:

- aktivnim učešćem u ogranizovanjem akcija uništavanja ambrozije na odobrenim lokacijama;
- dostavljanjem Upravi fotografija sa GPS lokacijom čupanja;
- štampanjem flajera koji promovišu mjere borbe odnosno propisane fitosanitarne mjere;
- aktivnim učešćem u distribuciji flajera;

2.3 okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja i promovišu zdravu životnu sredinu i koje mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:

- aktivnim učešćem u mjerama predviđenim Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida;
- nabavkom kanti/kontejnera za odlaganje ambalaže na poljoprivrednim poljoprivrednim gazdinstvima/lokalnoj upravi;
- aktivnim učešćem u njihovoj dodjeli i promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada;
- dostavljanjem izvještaja Upravi sa fotografijama sa GPS

	<p>lokacijom dodjeljenih kanti/kontejnera;</p> <ul style="list-style-type: none"> - podaci o dodjeljenim kontejnerima dostavljaju se nadležnom organu za sredstva za zaštitu bilja radi daljeg praćenja postupaka odlaganja ove vrste otpada radi ispunjavanja i ciljeva zacrtanih Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida. <p>2.4 okupljaju poljoprivredne proizvođače bilja i promovišu zdravu životnu sredinu i koje mogu doprinijeti rješavanju problema na sljedeće načine:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktivnim učešćem u mjerama upravljanja biljnim otpadom; - nabavkom kompostera/droblilica za poljoprivredna gazdinstva; - aktivnim učešćem u dodjeli nabavljenih kompostera/droblilica i promociji održivog postupanja sa ovom vrstom otpada; - dostavljanjem izvještaja Upravi sa fotografijama sa GPS lokacijom dodjeljenih kompostera/droblilica; - podaci o dodjeljenim kompostera/droblilica sa izvještajem o radu dostavljaju se nadležnom organu za zdravlje bilja radi daljeg praćenja postupaka odlaganja ove vrste otpada radi ispunjavanja ciljeva. <p>Podaci o dodjeljenim komposterima/droblilicama dostavljaju se nadležnom organu za zdravlje bilja radi daljeg praćenja postupaka odlaganja ove vrste otpada radi ispunjavanja ciljeva.</p>
--	--

JAVNI KONKURSI ZA FINANSIRANJE PROJEKATA I PROGRAMA NVO - DOPRINOS OSTVARENJU STRATEŠKIH CILJEVA IZ SEKTORSKE NADLEŽNOSTI MINISTARSTVA

Navesti javne konkurse koji se predlažu za objavljivanje u 2022. godini u cilju doprinosa ostvarenju strateških ciljeva iz sektorske nadležnosti, uz prijedlog potrebnih iznosa, kao i naziv odnosno klasifikacijsku oznaku budžetkog programa/aktivnosti na kojoj će se planirati sredstva za finansiranje programa/projekata NVO (navesti i naziv nove aktivnost/programa u budžetu, ako još ne postoji). Ukoliko postoji mogućnost preklapanja s javnim konkursima iz nacionalnih, sredstava EU ili drugih vanjskih fondova iz nadležnosti neke druge institucije, navesti s kojim organom je potrebno koordinirati oblasti finansiranja.

Naziv javnog konkursa kojim će se doprinijeti u ostvarenju cilja	Iznos (EUR)	Naziv programa/ aktivnosti u budžetu	Klasifikacijska oznaka programa/ aktivnosti u budžetu	Drugi organi državne uprave s kojima je potrebno koordinirati oblasti finansiranja
„Nađi mi dom! Zaštiti me!“ - unapređenje uslova zaštite dobrobiti životinja u Crnoj Gori	100.000,00	/	/	Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove; Lokalne samouprave
“Neka bude zeleno!” - unapređenje zdravstvene zaštite bilja	50.000,00	/	/	Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove
Ukupno	150.000,00			

Navesti ko su predviđeni glavni korisnici projekata i programa koji će se finansirati putem javnog konkursa. Ukratko opisati korisnike navodeći glavna obilježja svake grupe korisnika, njihov broj i njihove potrebe na koje projekti i programi treba da odgovore u 2022. godini.

Opis glavnih grupa korisnika, njihov broj i potrebe
<p>Nevladine organizacije koje djeluju u oblasti zaštite dobrobiti životinja svojim djelovanjem uz saradnju sa nadležnim institucijama (UBHVFP, lokalne samouprave, komunalnom inspekcijom/policijom, veterinarskim organizacijama i veterinarskim ambulancama, medijima) generalno mogu doprinijeti unapređenju postojećeg stanja zaštite dobrobiti životinja kako životinja za proizvodnju tako i kućnih ljubimaca. Unapređenje se ogleda kroz doprinos izradi lokalnih planova za kontrolu populacije pasa na lokalnom nivou u skladu sa Programom za kontrolu populacije pasa u Crnoj Gori; unapređenje tehničkih uslova u skloništima za napuštene životinje (kućne ljubimce) upisanih u registar koji vodi Uprava; unapređenje uslova zaštite dobrobiti za ostale napuštene životinje, edukacije/promocije odgovornog vlasništva na osnovu kampanje „Drug iz snova, a bez krova“; smanjenje populacije pasa litalica kroz povećanje broja udomljenih pasa.</p> <p>Glavnu grupu korisnika čine nevladine organizacije koje djeluju u oblasti zaštita životinja, a jedna od glavnih grupa korisnika su i mladi: osnovci, srednjoškolci i studenti.</p> <p>Nevladine organizacije koje djeluju u oblasti zdravstvene zaštite bilja svojim djelovanjem uz saradnju sa nadležnim institucijama (UBHVFP, lokalne samouprave, medijima) generalno mogu doprinijeti unapređenju postojećeg stanja zdravstvene zaštite bilja kako bilja za proizvodnju hrane, ukrasnog bilja ali i ostalog bilja u prirodi. Unapređenje se ogleda kroz doprinos sprovođenju fitosanitarnih mjera na lokalnom nivou; unapređenje tehničkih uslova na gazdinstvima; unapređenje uslova zaštite zdravlja ljudi, bilja, životinja i životne sredine, edukacije/promocije odgovornog držaoca bilja; smanjenje mogućnosti širenja štetnih organizama, negativnog uticaja na zdravlje ljudi i negativnog uticaja na životnu sredinu kroz povećanje broja uključenih</p>

subjekata u opisane aktivnosti.
Glavnu grupu korisnika čine nevladine organizacije koje djeluju u sljedećim oblastima: očuvanju životne sredine, zaštite zdravlja bilja, voćarstvo, maslinarstvo, ratarstvo i povrtarstvo, vinogradarstvo, pčelarstvo, organska proizvodnja, mješovita proizvodnja, tradicionalni i specifični proizvodi, stočarstvo i druge srodne oblasti.

Navesti očekivani ukupni broj ugovorenih projekata, odnosno ugovora koji se planira zaključiti s nevladinim organizacijama na osnovu javnog konkursa.

Očekivani broj projekata koji se planira finansirati / broj ugovora koje se planira zaključiti s NVO	
Naziv javnog konkursa	Očekivani broj projekata/ugovora
„Nađi mi dom! Zaštiti me!“ - unapređenje uslova zaštite dobrobiti životinja u Crnoj Gori	finansirano 5 do 10
“Neka bude zeleno!” - unapređenje zdravstvene zaštite bilja i održive upotrebe pesticida	15 do 25

Navesti najviši i najniži iznosi finansijske podrške koju će biti moguće ostvariti na osnovu pojedinačnog javnog konkursa navedenog u tački 4.1.

Najniži iznos za projekat/program	Najviši iznos za projekat/program
1. ~ 5.000,00	~ 20.000,00
2. 1.500,00	3.000,00

KONSULTACIJE SA ZAINTERESOVANIM NEVLADINIM ORGANIZACIJAMA

Navesti na koji način je u skladu sa Uredbom obavljen proces konsultovanja NVO u procesu pripreme sektorske analize.

Metoda konsultacija (npr. web, email, konsultativni sastanak, itd.)	Datumi sprovedenih konsultacija	Naziv NVO koji su učestvovali u konsultacijama

1. KAPACITETI ZA SPROVOĐENJE JAVNOG KONKURSA

Navesti broj službenika/ica i spoljnih saradnika koji će biti zaduženi za sprovođenje javnog konkursa i praćenje realizacije finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija (uključujući najmanje jednu terensku posjetu tokom 2022. godine, prilikom koje će se provjeravati izvršavanje ugovornih obaveza, namjensko trošenje sredstava, te postizanje rezultata planiranih javnim konkursom).

Naziv javnog konkursa	Broj službenika/ica koji su zapošljeni na puno radno vrijeme na tim poslovima	Broj službenika/ica* koji povremeno rade na tim poslovima	Broj spoljnih saradnika* na poslovima sprovođenja javnog konkursa i praćenja finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija	Imena osoba zaduženih za sprovođenje javnog konkursa i praćenje finansiranih projekata i programa nevladinih organizacija
„Nađi mi dom! Zaštiti me!“ - unapređenje uslova zaštite dobrobiti životinja u Crnoj Gori	/	/	/	Vesna Radusinović vesna.radusinovic@ubh.gov.me Slavica Jovović slavica.jovovic@ubh.gov.me Ivan Ivanović ivan.ivanovic@ubh.gov.me
“Neka bude zeleno!” - unapređenje zdravstvene zaštite bilja	/	/	/	Maja Petrović maja.petrovic@ubh.gov.me Tamara Popović tamara.popovic@ubh.gov.me Gordana Fuštić gordana.fustic@ubh.gov.me Milka Petrušić milka.petrusic@ubh.gov.me

				Zorka Prljević zorka.prljevic@ubh.gov.me Ana Pavićević ana.pavicevic@ubh.gov.me Maja Sredanović maja.sredanovic@ubh.gov.me
--	--	--	--	--

* Navesti izdvajaju li se posebna sredstva za njihov rad na ovim poslovima i o kojim iznosima se radi.

Ovjera direktorice:

Vesna Daković <i>/ime i prezime/</i>	M.P.
<hr/>	
potpis	